

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové Ph.D. a JUDr. Jakuba Camrdu Ph.D. v právní věci žalobce: **J. K.**, zastoupený Mgr. Danielem Tetzelm, advokátem se sídlem Vápencova 569/13, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo dopravy ČR**, se sídlem Nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2011, č. j. 2 A 15/2010 – 129,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Magistrátu hl. m. Prahy, odboru dopravních přestupků ze dne 29. 4. 2008, č. j. MHMP257569/2008/HOF, byl žalobce uznán vinným z přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu na pozemních komunikacích podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 4 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále též „přestupkový zákon“), neboť dne 18. 10. 2007 ve 4:59 hod. řídil osobní motorové vozidlo Suzuki Swift registrační značky x v Praze 5 rychlostí 83,5 km/h, a to v tunelu Mrázovka ve směru jízdy na Strahov, kde nejvyšší dovolená rychlost je upravena svislou dopravní značkou B20a na 70 km/h. Při zvážení možné odchylky měřicího zařízení ve výši ± 3 km/h, tedy o 10,5 km/h vyšší rychlostí, než bylo v měřeném úseku komunikace dovoleno. Za výše uvedené jednání byla žalobci uložena pokuta ve výši 1500 Kč a povinnost uhradit paušální částku nákladů řízení ve výši 1000 Kč.

Proti rozhodnutí Magistrátu hl. m. Prahy podal žalobce odvolání, které žalovaný správní orgán rozhodnutím ze dne 14. 9. 2008, č. j. 694/2008-160-SPR/3, zamítl. Žalobce se poté domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), když nepopíral, že jako řidič motorového vozidla překročil nejvyšší povolenou rychlost, namítal však, že jeho jednání bylo nesprávně posouzeno, neboť splňovalo veškeré znaky jednání v krajní nouzi.

Městský soud žalobu směřující na zrušení rozhodnutí žalovaného nejprve rozsudkem ze dne 24. 7. 2009, č. j. 2 Ca 21/2008 - 29, zamítl, neboť v rozhodnutí žalovaného neshledal žádnou nezákonnost. V odůvodnění rozhodnutí městský soud konstatoval, že bezpečnostní agentura není uvedena v § 18 odst. 9 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále též „zákon o silničním provozu“), jakožto organizace, jejíž řidiči nemusí dbát ustanovení o nejvyšší povolené rychlosti dle § 18 odst. 4 zákona o silničním provozu. Nejedná se taktéž o vozidlo s právem přednostní jízdy dle § 41 odst. 2 zákona o silničním provozu, na které se dle odst. 1 téhož ustanovení nevztahovalo omezení rychlosti dle § 18 odst. 2, 3, 4 a 8 zákona o silničním provozu. Protože řidič soukromé bezpečnostní agentury, byť jel k ohlášenému případu, není řidičem vozidla, pro které by neplatilo omezení rychlosti jízdy dle § 18 odst. 9 zákona o silničním provozu, popř. § 41 odst. 1 téhož zákona, nemůže se v případě překročení nejvyšší povolené rychlosti jednat o krajní nouzi ve smyslu § 2 odst. 2 přestupkového zákona. Jedná se totiž o činnost bezpečnostní agentury, kdy osoba dopouštějící se přestupku přiměřeným způsobem neodvrací na ni směřující přímo hrozící útok na zájem chráněný zákonem. Krajní nouzi je možno použít pouze v případě, pokud osoba, která by jinak byla pachatelem přestupku, se ze spáchání přestupku vyviní, pokud odvrací útok směřující vůči ní. Dle městského soudu tak § 2 odst. 2 přestupkového zákona nelze aplikovat na případ řidičů bezpečnostních agentur, které na základě smluvního vztahu ochraňují majetek smluvního partnera.

Žalobce rozsudek městského soudu napadl kasační stížností z důvodu nesprávného posouzení právní otázky v předcházejícím řízení. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 25. 3. 2010, č. j. 5 As 72/2009 - 50, rozsudek městského soudu č. j. 2 Ca 21/2008 - 29 zrušil pro nesprávné posouzení právní otázky, neboť shledal důvodnou kasační argumentaci žalobce, že podmínkou pro aplikaci institutu krajní nouze není směřování přímo hrozícího útoku na osobu dopouštějící se přestupku.

Městský soud následně rozsudkem ze dne 3. 9. 2010, č. j. 2 A 15/2010 - 77, rozhodnutí žalovaného zrušil, když v jednání žalobce shledal odvracení nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, tj. nebezpečí porušení střeženého objektu. Jednání žalobce podle městského soudu splnilo i podmínku subsidiarity a proporcionality.

Uvedený rozsudek napadl kasační stížností žalovaný. Nejvyšší správní soud rozhodnutím ze dne 23. 6. 2011, č. j. 5 As 10/2011, napadený rozsudek městského soudu ze dne 3. 9. 2010 zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku dospěl k závěrům, že u krajní nouze lze rozlišit podmínky, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze, a podmínky jednání ve stavu krajní nouze. Podmínkami, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze, jsou

pokračování

reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí. Podmínkami jednání ve stavu krajní nouze jsou dodržení principu subsidiarity a proporcionality. Městský soud pochybil, když ke svému závěru, že jednání žalobce lze považovat za jednání v krajní nouzi, dospěl pouze s ohledem na posouzení podmínky subsidiarity a proporcionality jednání v krajní nouzi, tedy podmínek pro jednání v krajní nouzi a nezabýval se vůbec podmínkami, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze a oprávnění jednat v krajní nouzi. Nejdříve je třeba se vypořádat s podmínkami, při jejichž naplnění stav krajní nouze vzniká. Teprve v případě, že jsou naplněny podmínky pro vznik stavu krajní nouze (reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí), lze posuzovat, zda jednání v krajní nouzi nevybočilo z mezí krajní nouze.

Městský soud v dalším řízení nyní napadeným rozsudkem ze dne 14. 12. 2011, č. j. 2 A 15/2010 – 129, žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že samotná poplachová zpráva z objektu napojeného na pult centrální ochrany elektronickým zabezpečovacím systémem automaticky na základě vyhodnocení signálu jednotlivých čidel (pohyb, otřes, tříštění skla, požár, apod.) ještě nevypovídá nic o reálné a bezprostřední hrozbě nebezpečí, které by mohlo nastat, ale pouze o domnělém nebezpečí vznikajícím jen v představě zasahující osoby. Jestliže není splněna podmínka přímo hrozícího nebo trvajících skutečně reálného nebezpečí v čase i prostoru, je pouze v představě osoby, která jej odvrací, neexistuje ani ohrožení zákonem chráněných zájmů, což je podmínkou pro krajní nouzi.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu ze dne 14. 12. 2011, č. j. 2 A 15/2010 – 129, nyní projednávanou kasační stížností, a to z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky městským soudem v předcházejícím řízení ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel v kasační stížnosti trvá na svém názoru, že pokud bezpečnostní agentura měla hlášený případ napadení majetku či osob, bylo samotné překročení rychlosti vozidlem řízeným žalobcem jednáním v krajní nouzi.

Konkrétně stěžovatel nesouhlasí se závěrem městského soudu, že samotné přijetí poplachové zprávy z objektu napojeného na pult centrální ochrany ještě nic nevypovídá o reálné bezprostřední hrozbě nebezpečí, které by mohlo nastat. Podle stěžovatele je již samotné přijetí poplachové zprávy dostatečným důkazem o tom, že ve střeženém objektu nastalo nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.

Stěžovatel v kasační stížnosti dále uvádí, že v jeho případě byla dodržena jak podmínka subsidiarity, tak podmínka proporcionality, neboť již v podané žalobě poukázal, že z hlediska skutkových zjištění nebylo správními orgány prokázáno, zda kohokoli překročením povolené rychlosti ohrozil, neboť nebylo vyvráceno jeho tvrzení, že se v inkriminovanou dobu v tunelu nepohybovalo jiné vozidlo. Nebezpečí podle stěžovatele nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak, neboť policie nereflektuje na hlášení bezpečnostní agentury bez toho, že by hlídka bezpečnostní agentury na místě samém zadokumentovala konkrétní porušení zákona třetí osobou.

Stěžovatel argumentuje, že z jím předložených dokladů v předchozí fázi řízení bylo prokázáno, že dne 18. 10. 2007 v ranních hodinách byl jeho zaměstnavatelem přijat na pult

centrální ochrany signál, že došlo k napadení jeho smluvního partnera. V takových případech musí bezpečnostní agentura vyslat na inkriminované místo vozidlo s hlídkou, která teprve poté, co na místě samém zjistí faktické porušení zákona třetí osobou, může přivolat hlídku policie. Podle stěžovatele by bylo absurdní v případech, kdy bezpečnostní agentura přijme informaci o napadení střeženého objektu, aby i přes existenci zákonného ustanovení o krajní nouzi, vyslala na dané místo vozidlo, které se bude přemisťovat v běžném pražském provozu předpisovou rychlostí. Stěžovatel v daném případě nepřekročil rychlost významným způsobem a svým jednáním nikoho neohrozil ani neomezil.

S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud vázán rozsahem a důvody podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) přezkoumal napadený rozsudek a dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná.

Městský soud žalobu zamítl, neboť nezjistil nezákonnost v napadeném rozhodnutí žalovaného a stěžovatel nikterak neprokázal, že se v jeho případě jednalo o jednání v krajní nouzi dle § 2 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, neboť nedošlo ke splnění podmínky bezprostřední hrozby nebezpečí, neboť takové nebezpečí musí reálně existovat v čase i prostoru, nikoli pouze v představě stěžovatele.

Skutkový stav

Nejvyšší správní soud ohledně skutkového stavu v dané věci zjistil, že dne 8. 4. 2008 bylo se stěžovatelem zahájeno správní řízení o přestupku ze dne 18. 10. 2007. Jednání ve věci bylo nařízeno na den 24. 4. 2008. Při jednání stěžovatel podal písemné vysvětlení, kde je překročení nejvyšší povolené rychlosti zdůvodněno tím, že jako řidič zásahového vozidla jel k nahlášenému případu narušení jím střeženého objektu. Stěžovatel tak nepopíral, že jako řidič motorového vozidla překročil nejvyšší povolenou rychlost, žádal však, aby jeho jednání bylo posouzeno jako jednání v krajní nouzi. Stěžovatel při jednání předložil také výpis z archivu bezpečnostní agentury SCSA Security s.r.o. ze dne 18. 10. 2007, z něhož vyplývá, že na pult centrální ochrany došla dne 18. 10. 2007 ve 4.46 hod zpráva o narušení střeženého objektu.

Ve vyjádření bezpečnostní agentury ze dne 7. 6. 2010 je uvedeno, že dne 18. 10. 2007 ve 4.46 hod došla na pult centrální ochrany bezpečnostní agentury, u které je stěžovatel zaměstnán jako pracovník zásahové jednotky, poplachová zpráva z elektronického zabezpečovacího systému Střední průmyslové školy dopravní, a.s. o narušení tohoto objektu. Na základě přijetí signálu byl stěžovatel pověřen operátorem bezpečnostní agentury k výjezdu k objektu. Poplachové zprávy z objektů připojených na pult centrální ochrany jsou zasílány elektronickým zabezpečovacím systémem automaticky na základě vyhodnocení signálu jednotlivých čidel (otřes, pohyb, tříštění skla, požár, apod.). Elektronický systém je zasílá na pult centrální ochrany, kde jsou přijaty operátorem reagujícím vyslání zásahové jednotky k objektu. Operátor po zjištění stavu na

pokračování

místě vyrozumívá majitele objektu a v odůvodněných případech též Policii ČR, havarijní službu apod. Skutečnost, že v daném případě s ohledem na okolnosti nebyla na místo volána Policie ČR, ani městská policie, byla stěžovateli známa.

Posouzení věci

Jak již Nejvyšší správní soud v dané věci uvedl dříve, dle ustanovení § 2 odst. 2 přestupkového zákona, není přestupkem jednání, jímž někdo odvrací

- a) přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem nebo
- b) nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.

Přestupkem může být pouze protiprávní čin. Chybí-li znak protiprávnosti, nelze odpovědnost za přestupek vyvozovat, protože se pak jedná o dovolené jednání, které, ačkoliv se svými znaky podobá přestupku, nenaplnňuje skutkovou podstatu přestupku a není ani nebezpečné pro společnost. Přestupkem proto nemůže být jednání, které formálně přestupku odpovídá, ale není dána jeho protiprávnost. Okolnostmi vylučujícími protiprávnost jsou mj. nutná obrana [§ 2 odst. 2 písm. a) zákona o přestupcích] a krajní nouze [§ 2 odst. 2 písm. b)] (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 As 1/2008 - 172).

Krajní nouze je stav nebezpečí pro dva zákonem chráněné zájmy, kdy je možné chránit jeden z těchto zájmů jen tím, že se poruší nebo ohrozí zájem druhý. Střetnutí zájmů spočívá v tom, že jednomu zájmu hrozí porucha, která může být odvrácena pouze poruchou druhého zájmu.

Podmínky krajní nouze jsou vázány přísnými omezeními. Smyslem krajní nouze je ochrana významnějšího zájmu obětováním zájmu méně významného. Při kolizi rovnocenných zájmů je třeba zdržet se jednání odvracejícího nebezpečí.

U krajní nouze lze rozlišit podmínky, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze a podmínky jednání ve stavu krajní nouze. Podmínkami, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze, jsou reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí. Podmínkami jednání ve stavu krajní nouze jsou dodržení principu subsidiarity a proporcionality.

Nebezpečí musí zájmu chráněnému zákonem hrozit přímo, bezprostředně. Nebezpečí hrozí přímo, je-li zde hrozba nebezpečí, které má bezprostředně nastat, tzn., že z okolností případu je zřejmé, že nebezpečí bez prodlení a určitě bude následovat za hrozbou. Jedná se o případy, kdy sled událostí spěje k poruše zájmu, nebo jsou splněny podmínky, aby porucha nastala. Za jednání v krajní nouzi nelze považovat jednání předčasné, kdy nebezpečí zájmu chráněnému zákonem ještě přímo nehrozí, nebo opožděné v době, kdy již nebezpečí pominulo.

Domnělé nebezpečí, tj. nebezpečí, které existuje jen v představě osoby, tzv. putativní krajní nouze, se posuzuje podle zásad o skutkovém omylu (pozitivní skutkový omyl o okolnostech vylučujících protiprávnost).

Nejvyšší správní soud na podporu své argumentace cituje z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1490/2007, kde soud konstatoval: „*Základním předpokladem pro posouzení určitého jednání podle § 14 TrZ je ovšem okolnost, aby nebezpečí, které přímo hrozilo zájmu chráněnému zákonem, bylo skutečné, a nikoli pouze domnělé, existující jen v mylné představě jednajícího (srov. obdobně Novotný, O., Vanduchová, M. a kol. Trestní právo hmotné – I. Obecná část. 5., jubilejní, zcela přepracované vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 264 a 265).*“

Otázka, zda na jednání osoby dopouštějící se překročení nejvyšší povolené rychlosti při výjezdu řidiče bezpečnostní agentury k hlášenému případu napadení majetku či osob, dopadá ustanovení § 2 odst. 2 zákona o přestupcích, nemůže být zodpovězena obecně, ale posuzovány musí být v každém jednotlivém případě konkrétní skutkové okolnosti a kumulativní naplnění podmínek pro aplikaci institutu krajní nouze, a to odvracení nebezpečí (bezprostředně) hrozícího zájmu chráněnému zákonem, subsidiarita a proporcionalita, kdy princip subsidiarity vyžaduje, aby nebezpečí nebylo možno za daných okolností odvrátit jinak a princip proporcionality, aby jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil.

Stěžovatel oprávněnost překročení nejvyšší dovolené rychlosti a tedy naplnění podmínek stavu krajní nouze a podmínek jednání v krajní nouzi, odůvodňuje pouze skutečností, že bezpečnostní agentura na pult centrální ochrany obdržela signál o možném narušení hlídaného objektu. Odvracení reálně hrozícího nebezpečí stěžovatel v průběhu správního ani soudního řízení nejen neprokazoval, ale ani netvrdil. Spolehlivost zjištění skutečného nebezpečí je u přijetí poplachové zprávy ze střeženého objektu napojeného na pult centrální ochrany snížena možností planého poplachu (možnost vyvolání aktivace čidla pohybu či otřesu např. pohybem zvířete či poryvem větru). Nelze tak souhlasit s názorem stěžovatele, že již samotné přijetí poplachové zprávy je dostatečným důkazem o tom, že ve střeženém objektu nastalo nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.

Pro vznik stavu krajní nouze je třeba skutečné, reálné nebezpečí, které přímo hrozí nebo trvá v čase i prostoru, nikoliv jen v představě osoby, která jej odvrací. Pokud nebezpečí není reálné, neexistuje ani ohrožení zákonem chráněných zájmů, nejde o jednání při odvracení nebezpečí a nejsou splněny podmínky pro vznik stavu krajní nouze.

Přijetí poplachové zprávy z elektronického zabezpečovacího systému střeženého objektu na pult centrální ochrany bezpečnostní agentury samo o sobě nepředstavuje naplnění podmínky pro vznik stavu krajní nouze (§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích), a to podmínky existence reálné a bezprostřední hrozby nebezpečí zájmu chráněnému zákonem.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud námitku nesprávného posouzení právní otázky městským soudem v předcházejícím řízení neshledal důvodnou.

pokračování

Nejsou-li v dané věci splněny podmínky, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze, není třeba se zabývat posouzením naplnění podmínek jednání ve stavu krajní nouze, a to podmínkou subsidiarity a proporcionality.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost neshledal důvodnou, proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Obecnou argumentací stěžovatele o přijetí poplachové zprávy ze skutečně napadeného objektu, či o překročení nejvyšší povolené rychlosti při odvracení skutečného nebezpečí, se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť jeho úkolem není řešit právní otázky bez vztahu k posuzované věci.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.). Žalovanému náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že se žalovanému náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. března 2013

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu